మనిషి

బమిడిపాటి అనంతనారాయణ

ఉదయం ఆరుగంటలయింది.

ఊరు బద్ధకంగా నిద్రలేచింది.

కూరలవాళ్ల పాలవాళ్ల కేకలతో గోలగా ఉంది.

జానకి నిద్రలేచి డాబామీంచి వీధిలోకి చూస్తూ నిలబడింది.

గుడ్డిముష్టివాణ్ణి, వాడికూతురు కాబోలు నడిపించుకొంటూ తీసుకెళ్తోంది వాణ్ణి వీధి చివర ఒక ప్రక్కగా గోనె పరచి కూర్చోబెట్టి వెళ్ళిపోతుంది. పగలంతా అంట్లూ అవీ తోమి, చిన్న కూలిపనులుచేసి డబ్బు సంపాదిస్తుంది. సాయంత్రం ముసలాడు అడుక్కోగా వచ్చిన డబ్బులు తీసుకొని వాణ్ణి ఇంటికి తీసికెళ్తుంది.

దాని డబ్బంతా వాడి త్రాగుడికే చాలదు!

పని చేతకాకపోయినా కూతుర్ని బూతులు తిడ్తూ డబ్బులు తీసికోవడం చేతనవును వాడికి!

పక్షులు పిల్లలకు బుద్ధులుచెప్పి డ్యూటీకి బయలుదేరుతున్నాయి.

ఎదురింటి అరుగుమీద ఉన్న ముసలాయన మనవరాల్ని కాబోలు నాకో చాక్లెట్ ఇస్తావటే అంటున్నాడు.

కాకి ఒకటి పిట్టగోడమీద గోలగా అరుస్తున్నది.

దానిని కొడదామని రాయి ఏదైనా దొరుకుతుందేమోనని ప్రక్కకు తిరిగింది.

చిన్న కాగితంమీద తన పేరు వ్రాసి ఉంది!

చిరునవ్వు నవ్వి మేడదిగి వెళ్ళి పోయాడు మేడమీద గదిలో అద్దెకుంటున్న అబ్బాయి. కాగితం తీసి చదివింది జానకి.

ఎంత ధైర్యం!

బుగ్గలు కెంపులయ్యాయి సిగ్గుతో.

కళ్ళు ఎర్ర బారాయి కోపంతో.

ఉత్తరం మరోసారి చదివింది

నన్ను పెళ్ళి చేసుకొంటాడట!

నాతో మాట్లాడాలట!

రామకృష్ణా బీచిలో సాయింత్రం ఎదురు చూస్తాడట! చూస్తే చూడనీ!

కాగితం ఉండలుచేసి ప్రక్కకు విసి రేసింది. ఎంతో పెద్ద మనిషనుకొన్నాను!

ఛీ! ఛీ!!

ఇలాంటి వాళ్ళకు బుద్ధి చెప్పాలి.

ఉత్తరంతీసి సాపుచేసింది.

గదిలోకి వచ్చి పర్సులో దాచింది.

సాయింత్రం వెళ్ళాలి.

"ఏడయి పోయిందే అమ్మాయి. కాలే జీకి వెళ్ళవా ఇవాళ?"

"వస్తున్నా అమ్మా."

* * *

"జాకీ వస్తూందిరోయ్! రేసుగుర్రం,"

"ఒరే మా జానీని ఏమైనా అంటే ఊరుకోను."

"ఓసి! వెధవపోజు!"

"రంభలా ఉందిరా ఇవాళ."

"రంభయితేనేం ఇంకా పెళ్ళికాలే దురా!"

"భగ్నప్రేమేమో?"

"ఎంతో వయసు ఉండదురా."

"నయం! స్వీట్ సిక్స్టీన్ అన్నావు కాదు!"

"ఉష్-వస్తూంది."

కోపంతో ఉడికిపోతూ క్లాసులోకి అడుగుపెట్టింది.

క్లాసంతా ఒక్కసారి నిశ్శబ్దంగా ఉంది.

బోర్డు ప్రక్కకు తిరిగింది.

"రంభను తలదన్ను రమణి సొగసు."

గొల్లుమంది క్లాసు.

'బ్రూట్స్' అనుకొంది మనసులో.

"డిఫైన్ వాలన్సీ." అడిగింది కోపంగా.

క్లాసు ఏదో అయిందనిపించింది.

తలనొప్పిగా ఉందని శెలవుపెట్టి ఇంటికి వచ్చేసింది. ఆకలిగా లేదని ఆలోచిస్తూ మంచంమీద పడుకొంది.

కాలండరులమీద తేదీ ఇరవై ఎనిమిది చూపిస్తూంది. తన వయసు ఇరవై ఎనిమిది!

తన ఈడుదే అయిన సుశీలకు ముగ్గురు పిల్లలు!

ఎంత చలాకీగా ఉండేది! బాయ్సుని భలే అల్లరి పెట్టేది!

ఆ సోడాబుడ్డీ కళ్ళద్దాల కుర్రాడు ఏం చేస్తున్నాడో?

పప్పన్నం ఎప్పుడు పెట్టిస్తావే పిల్లా అంటూ వ్రాసింది.

గోడమీద ఫొటో తీసికొంది.

పి. యు. సి. పాసైన అప్పుడు స్నేహితురాళ్ళు కలసి తీయించుకొన్న ఫొటో రిసెర్చి చేస్తాను అనేది నిర్మల.

పెళ్లయ్యాక బి. ఏ. పూర్తి చెయ్యలేదు! ఢిలాయిలో ఉంటున్నది.

అదృష్టవంతురాలు ఇంజనీరును పెళ్ళాడింది! వచ్చే నెలలో వస్తుందట.

రజని ఏం చేస్తూందో?

రెండేళ్లయింది దాని దగ్గరనుంచి ఉత్తరం వచ్చి.

దాని పెళ్ళికి వెళ్ళలేదని కోపంవచ్చింది కాబోలు! పెళ్ళి కాకుండా ఉండిపోయింది తనొక్కర్తే!

కట్నం ఇచ్చి పెళ్ళిచెయ్యలేక నాన్న చదివించాడు.

ఈ అయిదేళ్ళూ ఉద్యోగంచేసి తను సంపాదించింది పదివేలు!

ఇప్పుడు తనే మొగుణ్ణి కొనుక్కోగలదు!

'రంభను తలదన్ను రమణి సొగసు.'

చదువులో చూపించరు ఈ తెలివి తేటలు!

అంత అందంగా ఉన్నానా!

అద్దంలో ఒకసారి చూసుకొంది.

సిగ్గుతో నవ్వుకొంది

ఎంత ధైర్యం ఆ అబ్బాయికి!

రాజు! వీర్రాజు!!

పర్సులో ఉత్తరం తీసి మరోసారి చదువుకొంది.

వంటింట్లోంచి మాటలు వినబడుతూంటే తెలివచ్చింది.

"ఇంకా ఎన్నాళ్ళని ఉంచుతారండీ దాన్ని ఆ మూడుముళ్ళూ పడిపోతే మన బరువు తీరిపోతుంది."

"ఎమ్ ఎస్సీ పాసైన అమ్మాయిని చేసికోం అంటున్నారే"

"నేను ముందునుంచీ పోరుతున్నా ఆడదానికి చదువెందుకు పెళ్ళిచేసేయండీ అని నా మాట వింటేనా . ..కట్నం డబ్బులు జతపడేవరకూ చదువుతూ ఉండనీ అన్నారు దాని చదువు పూర్తి అయింది కానీ కట్నం కూడలేదు."

"అప్పుడు కట్నం కావాలన్నారు. పెళ్ళి చెయ్యక చదువు చెప్పించక ఏం చేస్తాం అని చదివించాను."

"కొంప అమ్మేసయినా ఆ మూడు ముళ్లూ పడేలా చూడండి. పిల్లకి వయసు ముదిరిపోతున్నాది. దీని ఈడుదే అయిన విశాలాక్షికి అప్పుడే ముగ్గురు పిల్లలు."

"నా కాళ్ళరిగేలా తిరిగేను. ఇన్నాళ్ళూ అమ్మాయికి పెళ్ళెందుకు చెయ్యలేదు. ఎమ్. ఎస్సీ. చదివిందా .మా అబ్బాయి ఫారిన్ వెళ్దామనుకుంటున్నాడు. . పాతిక వేలు కట్నం ఇస్తారా?"

"ఇదా ఎమ్. ఎస్సీ పాసైంది. దీని కన్న ఎక్కువ చదువుకున్న ఏ రిసెర్చి స్కాలర్నో తీసుకురావాలంటే కనీసం పాతిక వేలుండాలి ...ఎలా తెస్తాం. . ....

అయినా దీనికన్న పెద్ద వరుళ్ళు దొరకడం కష్టం....వరహీనానికి ఒప్పుకోరు."

"మీ ప్రయత్నం మీరు చేస్తేనా .. ఎవరిపిల్లో అన్నట్టు ఊరుకున్నారు. మా అన్నకు ఉత్తరం రాస్తాను సంబంధం చూడమని."

"నేను చేతకాని వెధవాయిని....మీ అన్న మేనగోడలికి పెళ్ళిచేస్తాడు "

"దాని ఖర్మ అలా రాసి ఉంది "

కళ్ళొత్తుకుంది శాంతమ్మ.

"ఏమేవ్, చిన్నమాట."

"ఏమిటి?"

"నేను రెండేళ్ళలో రిటైర్డు అయిపో తాను ... ..దీని తరువాత ఇద్దరు పిల్ల లున్నారు . అబ్బిగాడు పి. యు. సి. లోకి వచ్చాడా . వాణ్ణి ఓ దారిలో పడేయాలా... దీని ఉద్యోగం వచ్చాక అప్పులన్నీ తీరి పోయాయి పదివేలు వెనకవేశాం . నెల నెలా ఐదేసి వందలు తెస్తున్నాది. . దీని పెళ్ళి చేసాక ఈ సంసారం ఎలా లాగుతాం ..కుర్రాడు చేతికందుకున్నాక దీని పెళ్ళి సంగతి ఆలోచించవచ్చు "

"సిగ్గు లేదూ! ఆడదాని డబ్బు ఆశి స్తున్నారు. .. ఛీ! ఛీ! మీరు వెంటనే ఈ ఏడాది అమ్మాయి పెళ్ళి చేయకపోయారా నుయ్యో గొయ్యో చూసుకుంటాను."

"ఊరికే ఊరికే సరదాకు అన్నానే . . ఏదో సరదాకు అంటే అలా శోకాలు పెట్టా వేమిటి?"

"ఛీ! మీరు మనిషి కారు! మీకు అభి మానం లేదు!"

"ఎవరు చచ్చేరనే ఆ శోకాలు?"

తింటూన్న కంచంలో చెయ్యి కడు క్కొని లేచిపోయాడు కుటుంబం. కూతురు గది గుమ్మంలోంచి బయటకు రావడం చూసి దిమ్మెరపోయాడు.

"ఆ!!!"

"కాలేజీ లేదా అమ్మాయి!!!"

"అదృష్టవశాత్తు లేదు నాన్నా!"

సిగ్గుతో వీధిలోకి వెళ్ళిపోయాడు.

డబ్బు దగ్గర మనిషి ఎంత నీచానికి దిగజారుతాడు!

కన్నవాళ్ళ అభిమానం కూడ కొనుకుం టున్నానా!

ఒంటి మీద తేళ్ళూ జెర్రెలూ ప్రాకు తున్నట్టుంది!

ఛీ! వెధవ బ్రతుకు!!

అభిమానాన్ని చంపుకొని ఉద్యోగం చేస్తూన్నందుకు ఫలితం!—

మెదడంతా మొద్దుబారిపోయింది.

పక్కమీద పడుక్కుంది వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తూ.

* *

బీచంతా సందడిగా ఉంది.

రంగురంగుల అమ్మాయిలతో క్వాలిటీ హోటల్ ఇంద్రధనస్సులా ఉంది

ప్రేమికులు — సంసారులు—రోమి యోలు—పిల్లలతో బీచంతా సందడిగా ఉంది.

"వస్తుందో రాదో? ఈ బస్సు చూసి పోదాం."

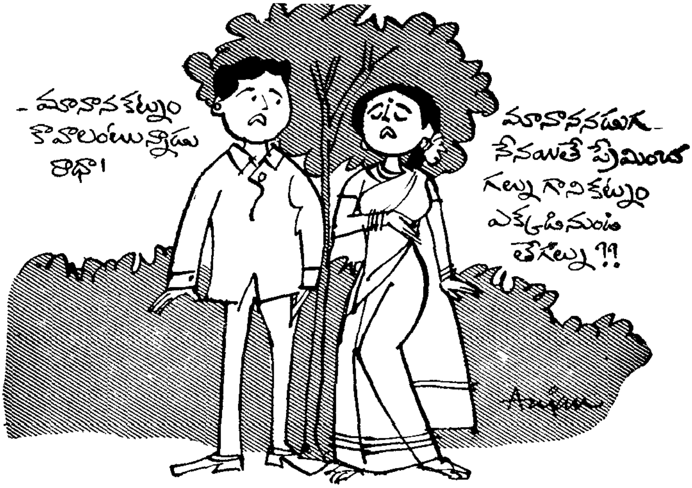

నెంబర్ టెన్ ఆగింది.

జానకి బస్ దిగింది.

"వచ్చింది! తన మాటకు విలువ ఇచ్చింది!"

"నమస్కారం."

"నమస్కారం."

"అలా నీటి వడ్డున కూర్చుందామా!"

"పదండి!"

అలలు ప్రక్క చూస్తూ కూర్చుంది జానకి

పున్నమి అవడంచేత పోటు ఎక్కువగా ఉంది.

అందరాని చందమామను అందుకోవడానికి చేతులు చాస్తున్నాది సముద్రం!

అలసి మళ్ళా దించి మళ్ళా చాస్తున్నాది!

నీటి వడ్డున పిల్లలు పిచ్చికగూళ్ళు కడ్తున్నారు.

ఉండుండి పెద్ద కెరటం వచ్చి ఆ గూళ్ళను పడగొట్టి వేస్తున్నది.

గూళ్ళు పడి పోయినప్పుడు పిల్లలు పెద్ద కేకలు వేస్తున్నారు.

విసుగు లేకుండా మళ్ళా మళ్ళా కొత్తవి కడ్తున్నారు.

దూరంగా జాలరివాళ్ళు చేపలు పడ్తున్నారు. వలపడ్డ చేపలు తీసికొని రాళ్ళ విసిరివేస్తున్నారు.

రంగు చేప పడిందట!

పిల్లలు గోలచేస్తూ చూడ్డానికి వెళ్ళారు.

"పోటు ఎక్కువగా ఉంది."

"పున్నమి కదూ"

ఇసుకలో వ్రేలితో గీతలు గీస్తూ కూర్చుంది జానకి.

"క్షమించండి! తొందర పడ్డందుకు. మీ అభిప్రాయం కనుక్కొని మీ తల్లి దండ్రులతో సంప్రదించవచ్చని మీకు ఉత్తరం రాశాను. చదువుకున్నవారు కాబట్టి మరోలా అనుకోరనుకుంటాను."

కొంగు వ్రేలికి ముడివేసికుంటున్నాది.

"నాకు మిమ్మల్ని మేరేజ్ చేసుకోవాలని ఉంది నాకు ముందూ వెనుకా ఎవరూ లేరు, ఓ ముసలి తల్లి తప్ప."

గాలికి ధూళి కంట్లో పడితే రుమాలుతో కన్ను తుడుచుకుంటున్నాది.

"నేను ఎమ్. ఏ. పాసైనాను. టెంపరరీగా రేఖా ఏజన్సీస్‌లో వర్కు చేస్తున్నాను. నాకు ఆస్తి ఏం లేదు."

"మా ఇంట్లోవాళ్ళందరి పోషణ భారం నా మీద ఉంది. మా నాన్న కట్నం ఇమ్చుకోలేడు."

"కట్నం ప్రసక్తి ఎందుకు వచ్చింది. నాకు కట్నం పట్టింపు అంతలేదు. మీ అభిప్రాయం అడిగాగాని—"

"నాకు మిమ్మల్ని పెళ్ళి చేసుకోవడానికి అభ్యంతరంలేదు. కాని నేను పెళ్ళిచేసికొనే ముందు ఇంట్లో వాళ్ళకు దారి చూపించాలి మా నాన్న రెండేళ్లలో రిటైర్డు అయిపోతాడు. నా తరువాత ఇద్దరు పిల్లలున్నారు. నేను ఇప్పటి వరకూ సంపాదించినది ఇంట్లో ఇచ్చేస్తాను. ఏం? చేసుకుంటారా?"

"మీరు నన్ను అపార్థం చేసికుంటున్నారు. నేను మీ డబ్బును చూసి పెళ్లాడతాననటం లేదు...మీరు చెప్పింది దివ్యంగా ఉంది. అవును . ఇంట్లో వాళ్ళకు దారి చూపించాలే.. ఇంత మంచి హృదయం ఉన్న మిమ్మల్ని అభినందిస్తున్నాను మీ అందం హృదయం ముందు ఢప్పేంత!"

"పెళ్ళయ్యాక ఉద్యోగం చేస్తారా?"

"ఉద్యోగం మానిపేస్తాను"

"మంచిది. మీ అభిప్రాయం ఆలోచించి చెప్పండి!"

"రాత్రి ఆలోచించుకొని రేపు సాయంత్రం చెప్తాను"

"సరే—తొందరలేదు."

"చీకటి పడ్డాది. ఇంక బయలుదేరుదాం!"

"గుడ్ నైట్."

"గుడ్ నైట్."

ఈ వెధవ కాలేజీ తొందరలో వదలివేస్తున్నాను.

ఇన్నాళ్లకు మంచిరోజులు వచ్చాయి.

ఆ రాత్రి హాయిగా నిద్రపోయింది.

*   *

"మీ ఫ్రెండ్ ఎవరికో రూం కావాలన్నావు చెప్పు. మేడమీద అబ్బాయి ఖాళీ చేసాడు ఇవాళ నువ్వు కాలేజీకి వెళ్ళాక. మన గది చాలటం లేదట, పెద్ద గదులున్న ఇల్లు మరో చోట దొరికిందట."

మోడుబారిన తన జీవితంలో ఆశలు చిగిరించి వెళ్ళిపోయాడు!

ఖాళీచేసి వెళ్ళిపోయాడు!

రేడియో గొంతెత్తి పాడుతోంది—

"ధనమేరా అన్నిటికి మూలం ..."

———